

Nr 28.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 m. m.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 27 samt bil. 30, p. 3) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, dels till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 407 000 kronor, dels till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 beräkna ett investeringsanslag av 79 700 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 5 mars 1954 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 122, föreslagit riksdagen att dels till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 407 000 kronor, dels till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 170 700 kronor.

Inledning.

Med skrivelse den 26 januari 1954 har Röbbäcksdalsutredningen överlämnat betänkande med förslag rörande utbyggnad av en central forskningsinstitution för norrländska jordbruksfrågor m. m.: del III. Vid betänkandet var fogad en av byggnadsstyrelsen utarbetad promemoria angående vissa byggnadsarbeten för försöksgården vid Röbbäcksdalen. Över betänkandet och promemorian har remissutlåtanden avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar. Remisstiden utgick emellertid först helt nyligen. Det är därför icke möjligt att avsluta beredningen av ärendet inom sådan tid, att några förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag. Med anledning av vad som anförts av byggnadsstyrelsen i dess nyssnämnda promemoria har i propositionen dock upptagits den där berörda frågan om ytterligare medel till vissa redan beslutade byggnadsföretag. Därjämte har i propositionen omnämnts ett par punkter i betänkandet, vilka anknyter till högskolestyrelsens äskanden.

I detta sammanhang har vidare till behandling upptagits en skrivelse den 20 oktober 1953 från Stora Sunne kommun och Sunne köping, Värmlands

län, däri staten såsom gåva hembjudes vissa fastigheter för att användas såsom statlig försöksgård. Över skrivelsen har utlåtanden avgivits av överinspektören för försöksväsendet samt statskontoret. I anslutning till nämnda skrivelse har även anmälts en framställning den 10 december 1953 från Värmlands läns hushållningssällskap om åtgärder för att igångsätta verksamheten vid samma försöksgård.

Slutligen har i propositionen redovisats en av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök med skrivelse den 18 augusti 1953, därvid bland annat fogats yttrande av lärarkollegiet, överlämnad promemoria med förslag till omorganisation och upprustning av forsknings- och försöksverksamheten vid Wiad. Promemorian har upprättats av en utav högskolestyrelsen särskilt tillsatt kommitté, som antagit namnet 1952 års Wiadskommitté. Över promemorian samt högskolestyrelsens skrivelse har utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, styrelserna för veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt, Svenska fåravelsföreningen samt Svenska husdjurskonsulentföreningen. Styrelsen för veterinärhögskolan har såsom eget utlåtande åberopat ett yttrande av högskolans lärarkollegium.

Beträffande en närmare redogörelse för de olika framställningarna och promemoriorna m. m. samt yttrandena däröver torde utskottet få hänvisa till s. 3—17 i propositionen.

Högskolestyrelsens framställningar om anslag till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar.

Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 298 000 kronor. Beträffande bestämmelserna för anslaget disposition torde få hänvisas till statsliggaren s. 769. För budgetåret 1952/53 var anslaget upptaget med 204 000 kronor. Medelsåtgången uppgick under samma budgetår till 207 398 kronor.

I sin förut nämnda skrivelse den 31 augusti 1953 hemställer *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, att anslaget skall höjas med 69 300 kronor till 367 300 kronor enligt följande beräkning.

	1953/54	Ökning	Minskning
1. Kostnader för försöksverksamheten:			
a) Stenstugu	—	2 000	
b) Röbbäcksdalen	2 000	10 000	
c) Övriga försöksgårdar	128 400	3 500	
2. Kostnader för investeringar:			
a) Stenstugu	—	27 500	
b) Röbbäcksdalen	45 000		8 000
c) Övriga försöksgårdar	61 000	—	—

	1953/54	Ökning	Minskning
3. Särskilda uppbördsmedel:			
a) Stenstugu	—		75 000
b) Röbbäcksdalen	10 000		10 000
c) Övriga försöksgårdar	900 000		64 000
4. Kostnader för jordbruksdriften:			
a) Stenstugu	12 000	63 000	
b) Röbbäcksdalen	28 000	10 000	
c) Övriga försöksgårdar	843 600	64 900	
5. Fast försöksverksamhet i Norrlands inland	25 000	45 400	
		226 300	157 000
		+ 69 300	

6. Därjämte äskar *högskolestyrelsen* i skrivelsen den 26 augusti 1953 ett belopp av 50 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår till inköp av nötkreatur vid Öjebyns försöksgård.

7. I skrivelsen den 27 augusti 1953 hemställer *högskolestyrelsen* slutligen, såvitt nu är i fråga, att för inköp av levande inventarier vid Stenstugu försöksgård skall, likaledes å tilläggsstat för löpande budgetår, anvisas 32 000 kronor.

Av högskolestyrelsens motiveringar för de olika yrkandena må här återgivas följande.

Försöksverksamheten vid Stenstugu försöksgård beräknas kunna påbörjas i mindre omfattning under nästa budgetår.

Högskolestyrelsen erinrar om sin år 1950 framlagda plan angående erforderliga inventarieanskaffningar för de statliga försöksgårdarna under budgetåren 1951/52—1953/54. Bortses från den numera nedlagda Gisselås försöksgård beräknades de sammanlagda kostnaderna för att genomföra planen till 192 325 kronor. Härav har hittills anvisats 155 800 kronor. Dessutom har 12 000 kronor ställts till förfogande för vissa dräneringsarbeten vid Lanna försöksgård, vilka arbeten icke var medtagna i planen.

Enligt vad högskolestyrelsen uppger har numera verkställts utredning av behovet utav inventarieanskaffningar jämväl för budgetåren 1954/55—1956/57. Kostnaderna för denna nya investeringsplan slutar å 202 300 kronor. Högskolestyrelsen har emellertid beslutat, att planen skall överarbetas för att kostnaderna om möjligt skall kunna nedbringas.

I avbidan på denna överarbetning beräknar högskolestyrelsen ett oförändrat belopp av 61 000 kronor för ändamålet för nästa budgetår. Av beloppet avses till en början skola bestridas kostnaderna för återstående anskaffningar enligt den gamla investeringsplanen. Såsom framgår av det föregående skulle härför erfordras (192 325 — 155 800 =) 36 525 kronor. Med hänsyn till de prisstegringar, som inträtt efter de ursprungliga kostnadsberäkningarna, upptager emellertid högskolestyrelsen nu 40 000 kronor för ändamålet. För fortsatt täckdikning vid Lanna försöksgård beräknas 8 000 kronor. Återstående 13 000 kronor avses för de mest trängande inventarieanskaffningarna enligt den nya investeringsplanen.

Högskolestyrelsens framställning om anslag till Byggnads- arbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 45 000 kronor till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

I sin skrivelse den 5 oktober 1953 hemställer *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, att för ifrågakvarande ändamål skall anvisas ett investeringsanslag av 516 200 kronor för nästa budgetår. Anslaget avses skola disponeras enligt följande fördelning.

1. Flahults försöksgård:			
a) Nytt vagnslider	25 000		
b) Inredning av garage	2 000		
c) Kompletteringsarbeten å potatiskällare	6 000	33 000	
2. Offers försöksgård:			
a) Ombyggnad av arbetarbostäder	70 000		
b) Utbyte av panna i föreståndarbostad	2 900		
c) Målning av föreståndarbostad och rättarbostad	5 600	78 500	
3. Öjebyns försöksgård:			
a) Ombyggnad av äldre ekonomibyggnad	100 000		
b) Kostnader för torrlägningsföretag	20 000	120 000	
4. Wiads försöksgård:			
Maskinhall m. m.		75 000	
5. Ugerups försöksgård:			
Oljeeldningsaggregat		3 200	
6. Stenstugu försöksgård:			
a) Ytterligare anslag till mangårdsbyggnad	80 000		
b) Enkel inredning av gamla ladugården till svinhus m. m.	22 000		
c) Silosbyggnad	5 000		
d) Assistentbyggnad	70 000	177 000	
7. Röbbäcksdalens försöksgård:			
a) Ytterligare anslag till svinhus	20 000		
b) Utredningskostnader för djurstallar	9 500	29 500	
			Summa kronor 516 200.

Vissa byggnadsfrågor rörande Röbbäcksdalens försöksgård.

1952 års riksdag anvisade 975 000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid Röbbäcksdalens försöksgård. Av dessa medel avsågs 200 000 kronor för ekonomibyggnader, däribland ett svinstall, 70 000 kronor för driftsledarbostad samt 100 000 kronor för diverse yttre arbeten.

I den vid Röbbäcksdalsutredningens senast avgivna betänkande fogade promemorian anför *byggnadsstyrelsen*, att det icke lyckats att erhålla lägre anbud å nyssnämnda ekonomibyggnader än 350 000 kronor, inberäknat kostnader för arvoden, administration och oförutsett. Även driftsledarbostaden har beräknats draga betydligt större kostnader än som kan täckas av för ändamålet anvisade medel eller 90 000 kronor.

Med anledning av denna avsevärda ökning av de ursprungligen beräknade kostnaderna har emellertid *byggnadsstyrelsen* i samråd med *Röbbäcksdalsutredningen* verkställt undersökning av möjligheterna att nedbringa dessa. Resultatet av denna undersökning har redovisats i en den 25 februari 1954 dagtecknad promemoria. I denna anföres, att kostnaderna för ekonomibyggnaderna kan begränsas till 265 000 kronor genom minskning och förenkling av byggnaderna. Även kostnaderna för driftsledarbostaden har befunnits möjliga att nedbringa. Enligt infordrat anbud, avseende bostadens uppförande i monteringsfärdigt materiel, kan nämligen en dylik bostad erhållas för 76 000 kronor. Därvid är dessutom att märka, att enligt detta anbud i bostadshuset även skall ingå de kontorsutrymmen, som ursprungligen avsetts skola förläggas till annan byggnad. De nu framlagda förslagen innebär alltså, att merkostnaderna hålles inom en ram av $(265\ 000 - 200\ 000 + 76\ 000 - 70\ 000 =) 71\ 000$ kronor.

Om nu ifrågavarande byggnader skall utföras såsom en etapp för sig, tillkommer emellertid kostnader, avseende för byggnaderna nödvändiga yttre arbeten såsom förbättring av vägar, vatten och avlopp samt elkraft. Av dessa kostnader beräknar byggnadsstyrelsen, att 120 000 kronor skall bestridas av statsmedel. Därav utgör 20 000 kronor direkta merkostnader till följd av ekonomibyggnadernas och driftsledarbostadens hänförande till en särskild etapp. Denna kostnad skulle alltså undvikas om, såsom både byggnadsstyrelsen och Röbbäcksdalsutredningen i och för sig anser mest fördelaktigt, företagen finge ingå i en större första etapp. Däremot kan återstående belopp avräknas från kostnaderna för den fortsatta utbyggnaden av forskningsinstitutionen vid Röbbäcksdalen.

Alternativet att utföra ekonomibyggnaderna och driftsledarbostaden vid Röbbäcksdalens försöksgård såsom en särskild byggnadsetapp beräknas följaktligen erfordra en ytterligare medelsanvisning å $(71\ 000 + 120\ 000 =) 191\ 000$ kronor. Det bör härvid anmärkas, att vid denna beräkning hänsyn icke tagits till det av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök begärda beloppet å 20 000 kronor för utbyggnad av det i ekonomibyggnaderna ingående svinstallet.

I promemorian framhålles slutligen, att samtliga beräkningar är baserade på lägsta inkomna anbud. Dessa är emellertid ej längre giltiga, varför nya anbud måste infordras före arbetenas påbörjande. Huruvida likvärdiga anbud då kan erhållas, blir givetvis beroende av de vid denna tidpunkt föreliggande förutsättningarna för arbetenas bedrivande samt förhållandena på arbetsmarknaden.

Framställningarna rörande Sunne försöksgård.

Vid 1949 års riksdag beslöts, att en försöksgård skall inrättas å ett närmare angivet område av fastigheterna Sunne prästgård 1⁴ och 1⁵ samt Brårud 1¹⁷ och 1¹⁸ i Sunne socken, Värmlands län, vilket område Sunne köping och Sunne kommun förklarar sig beredda att som gåva överlämna till staten (Prop. 31, Rskr. 62).

I sin skrivelse den 20 oktober 1953 erbjuder *Sunne köping* och *Stora Sunne kommun* — som bildats av, bland annat, förutvarande Sunne kommun — staten att nu mottaga den mark, som köpingen och kommunen sålunda förbundit sig att skänka staten. Vid skrivelsen var fogade bland annat erforderliga åtkomsthandlingar ävensom i fastigheterna in-tecknade skuldebrev.

Under åberopande av det genom olika utredningar sedan länge dokumenterade behovet av en försöksgård i förevarande del av landet hemställer köpingen och kommunen, att snara åtgärder vidtages för att verksamheten vid gården skall komma i gång.

Överinspektören för försöksväsendet framhåller, att 1949 års försöksgårdskommitté ansett behovet av ifrågavarande försöksgård vara så stort, att den borde komma i turordning närmast efter den av kommittén likaledes föreslagna, numera inrättade försöksgården vid Stenstugu på Gotland. Under åberopande härav förordar han, att förevarande fastigheter skall mottagas för att användas såsom försöksgård samt att desamma i av-bidan på verksamhetens igångsättande tills vidare skall förvaltas av lantbruksnämnden i Värmlands län.

Statskontoret anför bland annat, att enligt gällande arrendekontrakt mellan arrendatorn av prästbostället Sunne Prästgård och vederbörande pastorat det årliga arrendet för prästbostället skall nedsättas med 1 000 kronor, då de delar av bostället, vilka ingår i den blivande försöksgården, överlämnas till staten. Med hänsyn härtill och då dessa markområden redan är lagfarna för kronan kan det ifrågasättas, om icke 1 000 kronor av det årliga arrendebeloppet nu bör komma statsverket till godo.

I likhet med överinspektören för försöksväsendet vill statskontoret slutligen föreslå, att de för försöksgården avsedda fastigheterna tills vidare skall förvaltas av lantbruksnämnden i Värmlands län.

Såsom förut nämnts har frågan om att inrätta en försöksgård vid Sunne jämväl upptagits av *Värmlands läns hushållningssällskap*. I sin i det föregående omförmälda skrivelse hemställer sällskapet sålunda, att åtgärder skall vidtagas för att igångsätta verksamheten vid ifrågavarande gård snarast möjligt. Även sällskapet åberopar till stöd härför behovet av en försöksverksamhet inom det jordbruksområde, som gården är avsedd att representera.

1952 års Wiadskommittés promemoria.

Nuvarande organisation m. m. Vid 1949 års riksdag (Prop. 41, Rskr. 347) beslöts, att institutet för husdjursförädling vid Wiad från och med den 1 januari 1950 skulle inordnas i lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Institutet skulle tills vidare under ledning av en laborator arbeta såsom en självständig avdelning under högskolans institution för avels- och raslära, numera benämnd institutionen för husdjursgenetik. Samtidigt därmed lades den av institutet ägda egendomen Wiad såsom särskild försöksgård under lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks förvaltning. Som ledare för jordbruksdriften anställdes en jordbruksföreståndare. Försöken förutsattes kunna skötas direkt från Ultuna. Det ekonomiska ansvaret för gårdens drift har sedermera (IX ht 1951 p. 28) ålagts ekonomidirektören vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Vid tiden för förstatligandet av institutet bedrevs därstädes forsknings- och försöksverksamhet dels med nötkreatur — i första hand studier över enäggiga tvillingar — dels med svin och dels med får. I anslutning till försöken med får utfördes med anlitande av medel från särskilt statligt anslag undersökningar av ullens egenskaper. Verksamheten vid institutet var sålunda organiserad på tre avdelningar. Därjämte fanns särskilda laboratorier och avdelningar för ullanalys, kemiska undersökningar och statistiska bearbetningar m. m.

I enlighet med 1949 års riksdags beslut har svinavdelningen numera avvecklats. I övrigt fortgår emellertid för närvarande verksamheten i huvudsak oförändrad. Laboratorn och föreståndaren för avdelningen ger dock årligen en kurs för studerandena vid lantbrukshögskolans husdjurslinje och allmänna linje. Dessutom pågår vissa korsningsförsök med höns i samband med en av Wiads försöksgård bedriven praktisk hönsskötsel. Kostnaderna för dessa försök bestrides av inkomster från hönsskötseln.

Vid sidan av den statliga forsknings- och försöksverksamheten sker vid Wiad statistiska bearbetningar av material från de av hushållningssällskapens förbund, Sveriges seminföreningar och landets boskapsavelsföreningar utförda avkommeundersökningarna av tjurar samt från seminföreningarnas avelsutredningar.

Kommitténs förslag. Kommittén framhåller, att frågan om en omorganisation av verksamheten vid Wiad har aktualiserats av flera skäl. Sålunda är verksamheten vid avdelningen nu så omfattande och betydelsefull, att det kan ifrågasättas, huruvida icke föreståndaren bör erhålla professors tjänsteställning. Vidare har såväl denne som Svenska svinavelsföreningen och Svenska husdjurskonsulentföreningen hos högskolestyrelsen framfört önskemål om att avelsförsöken med svin skall återupptagas. En omprövning av frågan om ledningen och ansvaret för gårdens drift är även påkallad, eftersom det föreligger ett så starkt samband mellan forskningsverksamheten

och övrig verksamhet vid Wiad, att det är ofrånkomligt att forskningsavdelningen har ett stort inflytande på driften.

Efter ingående överväganden har kommittén kommit till den uppfattningen, att avdelningen vid Wiad bör skiljas från institutionen för husdjursgenetik och bilda en fristående institution inom lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks ram. Den nya institutionen bör antingen organiseras som en med institutionen för husdjursgenetik parallellställd forsknings- och undervisningsinstitution eller som en försöksinstitution i likhet med statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök. Då plats ansetts höra beredas för husdjursgenetisk försöksverksamhet, förordar kommittén sistnämnda alternativ.

Sammanlagt beräknar kommittén kostnadsökningarna på grund av omorganisationen till 51 872 kronor, varav 23 532 kronor avser löner, 18 000 kronor driftkostnader och 10 340 kronor utrustning av svinavdelningen.

Kommittén anför slutligen, att byggnadsbeståndet vid Wiad bör upprustas i samband med omorganisationen. Kostnaderna härför med undantag för en försökslada till statens jordbruksförsök, beträffande vilken utredning ännu icke verkställts, beräknas till sammanlagt 780 000 kronor. Enligt kommittén bör dessa kostnader intill ett belopp av 210 000 kronor bestridas av överskott å jordbruksdriften vid Wiad och återstående 570 000 kronor ur särskilda anslag.

Yttrandena. Rörande kommitténs förslag är meningarna delade bland remissinstanserna. Detta gäller såväl den ifrågasatta omorganisationen av Wiad som kommitténs uppläggning av den fortsatta verksamheten därstädes.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört följande.

»Jag torde först få behandla framställningarna om anslag till försöksgårdarna å driftbudgeten.

Till kostnaderna för försöksverksamheten har för innevarande budgetår avsetts 130 400 kronor. För nästa budgetår har detta belopp föreslagits skola höjas med 15 500 kronor. Av höjningen faller huvuddelen på Stenstugu och Röbbäcksdalen. Då enligt vad som framgår av den föregående redogörelsen utbyggnaden av dessa gårdar nu fortskridit så långt, att en viss om än tills vidare begränsad försöksverksamhet beräknas kunna äga rum därstädes under nästa budgetår, är det erforderligt, att medel ställes till förfogande för sådant ändamål. Jag vill för övrigt här erinra om att en tjänst såsom föreståndare vid Stenstugu försöksgård numera ledigförklarats. Mot de äskade beloppen har jag icke något att invända. Jag tillstyrker alltså, att till försöksverksamhet vid Stenstugu skall anvisas 2 000 kronor för nästa budgetår samt att det för Röbbäcksdalen avsedda beloppet för dylik verksamhet skall höjas med 10 000 kronor till 12 000 kronor. Däremot anser jag mig icke kunna för-

orda någon uppräknig av medelsanvisningen till Offers försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten vid försöksgårdarna bör alltså upptagas till (130 400 + 2 000 + 10 000 =) 142 400 kronor för nästa budgetår.

Vad härefter angår kostnaderna för investeringar är det enligt min mening ofrånkomligt, att Stenstugu och Röbbäcksdalens försöksgårdar erhåller de begärda levande och döda inventarierna. Detta torde för övrigt vara en nödvändig förutsättning för att på sätt nyss nämnts en försöksverksamhet överhuvud taget skall kunna upptagas vid gårdarna. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att erforderliga medel skall ställas till förfogande för anskaffning av ifrågasvarande inventarier. Då de verkställda kostnadsberäkningarna torde böra godtagas, bör för ändamålet anvisas för Stenstugu (27 500 + 32 000 =) 59 500 kronor och för Röbbäcksdalen 37 000 kronor. Med hänsyn till att den nya ekonomibyggnaden vid Öjebyns försöksgård nu är färdig att tagas i bruk och då det uppenbarligen är önskvärt, att de planerade utfodringsförsöken därstädes icke skall fördröjas, vill jag vidare tillstyrka förslaget, att för inköp av nötkreatur till denna gård skall anvisas 50 000 kronor. Jag har icke heller något att erinra mot att för investeringar vid övriga, nu ej nämnda försöksgårdar skall beräknas ett oförändrat belopp av 61 000 kronor. Såsom högskolestyrelsen föreslagit bör härav disponeras 40 000 kronor för att fullfölja 1951/52—1953/54 års investeringsplan, 8 000 kronor för fortsatt täckdikning vid Lanna försöksgård samt återstående 13 000 kronor för de mest trängande inventarieanskaffningarna enligt den nya investeringsplan, som är under utarbetande vid högskolan. Sammanlagt skulle alltså till kostnader för investeringar behöva anvisas (59 500 + 37 000 + 50 000 + 61 000 =) 207 500 kronor. I anslutning till vad jag uttalade redan i statsverkspropositionen (IX ht p. 27), bör emellertid någon medelsanvisning å tilläggsstat icke ifrågakomma. Nyssnämnda belopp bör således i sin helhet hänföras till nästa budgetår. Då till kostnader för investeringar upptagits 106 000 kronor för innevarande budgetår, innebär vad jag nu föreslagit en ökning med (207 500 — 106 000 =) 101 500 kronor.

Riktlinjerna för den fasta försöksverksamheten i Norrlands inland uppdrogs så sent som vid föregående års riksdag. Jag är därför principiellt av den uppfattningen, att åtminstone en viss tids erfarenhet av verksamheten bör avvaktas, innan en ökning av medelsanvisningen till densamma överväges. Enligt vad jag inhämtat har det emellertid redan nu visat sig, att det anvisade beloppet å 25 000 kronor är alltför knappt tillmätt för att möjliggöra en verksamhet även i den begränsade omfattning, som nyssnämnda riksdagsbeslut innebär. Med hänsyn härtill är jag beredd att tillstyrka en viss anslagshöjning. För min del vill jag sålunda föreslå, att ytterligare 7 500 kronor skall beräknas för verksamheten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av högskolestyrelsen, närmare besluta om dispositionen av beloppet.

I det föregående har jag tillstyrkt anslagsökningar å tillhoppa (12 000 + 101 500 + 7 500 =) 121 000 kronor. Då emellertid de särskilda uppborädsmedlen från försöksgårdarna synes kunna uppräknas i större mån än kost-

naderna för jordbruksdriften väntas stiga, torde en utgiftsminskning bli möjlig. Beträffande storleken av denna kan jag ansluta mig till högskolestyrelsens beräkningar utom på en punkt. Trots att jag i statsverkspropositionen (IX ht p. 19) ej ansett mig kunna biträda förslaget att överföra bokhållaren vid Wiad till högskolans stat, bör nämligen enligt min mening nyssnämnda båda poster såvitt angår samtliga försöksgårdar utom Stenstugu och Röbbäcksdalen kunna balanseras mot varandra. Utgiftsminskningen kan på så sätt uppskattas till 12 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör anslaget till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 uppföras med $(298\ 000 + 121\ 000 - 12\ 000 =)$ 407 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 109 000 kronor.

Jag övergår härefter till frågan om anslag till byggnadsarbeten vid försöksgårdarna. För dylika arbeten har högskolestyrelsen äskat sammanlagt 516 200 kronor. Därjämte har Röbbäcksdalsutredningens i det föregående anmälda betänkande samt byggnadsstyrelsens i anslutning därtill verkställda undersökningar visat, bland annat, att kostnaderna för de vid 1952 års riksdag beslutade ekonomibygnaderna ävensom driftsledarbostaden vid Röbbäcksdalens försöksgård icke torde kunna hållas inom ramen för anvisade medel. Ett ytterligare medelsbehov för dessa byggnadsföretag å tillhoppa 191 000 kronor har sålunda anmälts.

Det torde enligt min mening vara uppenbart, att det i nuvarande läge icke är möjligt att tillgodose alla dessa anspråk. För min del anser jag, att endast de mest angelägna ändamålen nu kan komma i betraktande. Med denna utgångspunkt vill jag i första hand tillstyrka, att de ytterligare kostnaderna för ekonomibygnaderna och driftledarbostaden vid Röbbäcksdalens försöksgård skall täckas. Mot storleken av det härför beräknade beloppet synes i och för sig icke vara något att erinra. Enligt vad jag inhämtat har emellertid förut omförmälda, till diverse yttre arbeten redan anvisade anslag å 100 000 kronor ännu icke kunnat tagas i anspråk för sitt ändamål. Det synes därför lämpligt, att detta anslag i stället får disponeras för nu avsedda yttre arbeten m. m. Härigenom kan den i förevarande sammanhang erforderliga medelsanvisningen begränsas till 91 000 kronor. Jag vill emellertid samtidigt understryka, att jag förutsätter, att de sålunda ianspråktagna tidigare anvisade medlen skall ersättas genom nytt anslag, så snart de arbeten, för vilka medlen ursprungligen avsetts, blir aktuella. Såsom framgår av det föregående ingår i de nu behandlade ekonomibygnaderna även det svinstall, till vars utbyggnad i enlighet med av byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningar högskolestyrelsen i sin framställning begärt 20 000 kronor utöver tidigare anvisade 25 000 kronor. Enligt min uppfattning är denna utbyggnad önskvärd. Jag förordar därför, att till uppförande av sagda svinstall skall ställas till förfogande ytterligare 20 000 kronor. Vidare torde det av högskolestyrelsen begärda beloppet å 9 500 kronor till

utredningskostnader för djurstallar vid Röbbäcksdalen vara ofrånkomligt, även om beloppet i och för sig synes högt. För byggnadsarbeten m. m. vid Röbbäcksdalens försöksgård skulle alltså behöva upptagas (91 000 + 20 000 + 9 500 =) 120 500 kronor.

I detta sammanhang torde jag få framhålla, att Röbbäcksdalsutredningen och byggnadsstyrelsen beräknat avsevärda merkostnader även för vissa andra redan beslutade, i det föregående ej närmare omförmälda byggnadsföretag vid Röbbäcksdalen. Dessa senare företag jämte de nyss behandlade har hänförts till en första byggnadsetapp. Då jag emellertid här ansett mig böra inskränka mig till att endast upptaga frågan om ytterligare medel till ekonomibyggnaderna och driftsledarbostaden, medför detta att den första etappen kommer att bli begränsad till sistnämnda byggnader. Med anledning härav vill jag understryka, att jag givetvis delar utredningens och byggnadsstyrelsens uppfattning, att det i och för sig varit önskvärt att den första byggnadsetappen kunnat få den ursprungligen avsedda omfattningen. Jag vill sålunda betona, att den ståndpunkt, jag nu sett mig nödsakad att intaga, enbart är beroende av den återhållsamhet i den statliga investeringsverksamheten, som alltjämt bör iakttagas.

Med de utgångspunkter, jag förut angivit, kan jag beträffande övriga försöksgårdar endast tillstyrka följande förslag. För Stenstugu försöksgård bör till inredning av den gamla ladugården till svinhus m. m. samt till uppförande av silosbyggnad anvisas de äskade beloppen å 22 000 respektive 5 000 kronor. Vidare synes yrkandet om 3 200 kronor till installerande av oljeeldningsaggregat vid Ugerups försöksgård vara av den angelägenhetsgrad, att det bör bifallas. Slutligen torde det vara ofrånkomligt, att erforderliga medel ställes till förfogande för den del av kostnaderna för det av högskolestyrelsen närmare omförmälda torrlägningsföretaget vid Öjebyns försöksgård, som faller på mark hörande till denna gård. Såsom högskolestyrelsen anfört, bör för detta ändamål upptagas ett avrundat belopp av 20 000 kronor.

Till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar skulle följaktligen erfordras ett investeringsanslag av tillhoppa (120 500 + 22 000 + 5 000 + 3 200 + 20 000 =) 170 700 kronor för nästa budgetår. Då för dylika ändamål anvisats ett anslag av 45 000 kronor för löpande budgetår, innebär ett bifall till mina nu framlagda förslag en ökning av medelsanvisningen med 125 700 kronor.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har Sunne köping och Stora Sunne kommun i enlighet med tidigare utfästelse numera hembjudit Kungl. Maj:t och kronan den mark, som avsetts för den vid 1949 års riksdag beslutade försöksgården vid Sunne i Värmlands län. Tillika har överlämnats, bland annat, erforderliga åtkomsthandlingar ävensom i fastigheterna intecknade skuldebrev. Vid sådant förhållande synes det, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, icke böra möta något hinder att gåvan nu mottages. I enlighet med vad statskontoret och överinspektören för försöksväsendet anfört, torde fastigheterna i avbidan på försöksverksam-

hetens igångsättande böra förvaltas av lantbruksnämnden i Värmlands län. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera meddela de föreskrifter, som må bli erforderliga med anledning av mottagandet av ifrågavarande fastigheter. Därvid torde även få upptagas det av statskontoret väckta spörsmålet om dispositionen av viss fastigheterna berörande arrendeavgäld.

Vad slutligen angår den av 1952 års Wiadskommitté framlagda promemorian har denna, såsom framgår av det föregående, mötts av vissa invändningar. Särskilt gäller detta kommitténs förslag rörande Wiad-avdelningens ställning inom försöksverksamheten i rent organisatoriskt hänseende. Från flera håll har sålunda förslaget direkt avstyrkts på denna punkt, främst av den anledningen att den nuvarande organisationen genomfördes så sent som den 1 januari 1950. Av samma skäl anser icke heller jag mig för närvarande kunna förorda någon ändring av avdelningens organisation. Kommitténs förslag i denna del torde sålunda icke böra föranleda någon åtgärd.

Däremot synes onekligen vissa skäl kunna åberopas för ett genomförande helt eller delvis av kommitténs uppläggning av den fortsatta verksamheten vid Wiad. Emellertid är att observera, att kommitténs förslag i ämnet i flera viktiga hänseenden bygger på ett bifall till omorganisationsförslaget. Med hänsyn härtill och då meningarna på vissa punkter gått isär även i fråga om nu förevarande delar av förslaget, torde enligt min åsikt tillräckliga skäl ej heller här föreligga för att vidtaga någon ändring i bestående förhållanden. Jag anser alltså, att verksamheten vid Wiad tills vidare bör fortsätta i den utformning den nu har.»

Utskottet.

Anslaget till försöksgårdarna å driftbudgeten har i förevarande proposition upptagits med ett belopp av 407 000 kronor, vilket i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär en ökning med 109 000 kronor. Højningen hänför sig till övervägande del till Stenstugu och Röbbäcksdalens försöksgårdar, vilka beräknas komma i gång med en begränsad försöksverksamhet under nästa budgetår och behöver medel för detta ändamål ävensom för anskaffning av nödvändiga inventarier. Utskottet, som icke har något att erinra mot medelsberäkningen, tillstyrker att det begärda beloppet anvisas för ändamålet.

I fråga om anslag till byggnadsarbeten vid försöksgårdarna har i propositionen föreslagits, att i första hand vissa ytterligare kostnader för de vid 1952 års riksdag beslutade ekonomibyggnaderna ävensom driftsledarbostaden vid Röbbäcksdalens försöksgård skall täckas. Då utskottet redan vid 1952 års behandling av frågan fann det angeläget, att nämnda byggnader skulle komma till stånd, tillstyrker utskottet förslaget.

För budgetåret 1952/53 anvisades ett belopp av 100 000 kronor för reparation och ombyggnad av, bland annat, mangårdsbyggnaden å Stenstugu försöksgård. Högskolestyrelsen har, under hänvisning till att de avsedda åtgärderna i fråga om mangårdsbyggnaden skulle draga ytterligare kostnader, hemställt om ett tilläggsanslag för ändamålet å 80 000 kronor. Därjämte har styrelsen, bland annat, begärt en medelsanvisning av 70 000 kronor för att uppföra ett assistentbostad vid gården. Kungl. Maj:t har emellertid icke funnit sig kunna biträda dessa förslag. Ej heller utskottet anser sig böra förordna bifall till vad styrelsen sålunda yrkat. Därest emellertid behovet av assistentbostad skulle visa sig bli ofrånkomligt i samband med att försöksverksamheten vid gården kommer i gång, torde enligt utskottets mening Kungl. Maj:t böra äga befogenhet att av det för mangårdsbyggnaden avsedda beloppet använda höst 70 000 kronor för att uppföra nämnda bostad.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit beträffande medel till byggnadsarbeten m. m. vid försöksgårdarna föranleder ingen erinran från utskottets sida. För ändamålet torde sålunda för nästa budgetår böra anvisas ett belopp av sammanlagt 170 700 kronor.

Vad härefter angår försöksgården vid Sunne vill utskottet erinra om att utskottet redan i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1949: 4 fann det väl motiverat, att en försöksgård inrättades för den norra och mellersta delen av Värmlands län. I utlåtandet framhölls vidare, att det område, som erbjudits av Sunne köping och Sunne kommun, allmänt vitsordats vara väl ägnat för en sådan försöksgård med avseende på såväl de klimatiska betingelserna som jordförhållandena. Med hänsyn härtill tillstyrkte utskottet, att principbeslut skulle fattas om dess inrättande. Sedan nyssnämnda område nu hembjudits Kungl. Maj:t och kronan, förordar utskottet att gåvan mottages. Vid bifall härtill torde i fråga om försöksgårdens förvaltning och föreskrifter i övrigt lända till efterrättelse vad i propositionen föreslagits.

Beträffande slutligen den av 1952 års Wiadskommitté framlagda promemorian anser sig utskottet med hänsyn till de skäl, som anförts i propositionen, böra biträda Kungl. Maj:ts förslag att för närvarande någon ändring icke bör vidtagas i Wiadavdelningens organisation och verksamhet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

1) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 407 000 kronor;

2) till *Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar* å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domän-

verket för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 170 700 kronor.

Stockholm den 23 april 1954.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Tjällgren, Lage Svedberg, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Eskilsson, Nord, Franzén, Mossberger, Johan Persson* och William Ohlsson*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Jacobson i Vilhelmina*, Andersson i Hyssna, Hægglom, Antby*, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Utbult, Lindström och Svensson i Vä* samt fru Lewén-Eliasson.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Jon Jonsson*.